

ДОМАЋИ ЛИСТ.

Цена је листу : на целу годину 2 фор. на по године 1 фор.	Изази сваког 1. и 16. дана у месецу. уредник, власник и издавалац : СТЕВАН КОЊОВИЋ , учитељ.	За Србију : на целу годину 5 дин. на по године 3 дин.
---	---	---

ЗИМЊЕ ВЕЧЕРИ.

Ко се још из детињства пријатно не сећа оних милих зимњих вечери, кад уз топлу белу пећ на кревету седисмо уз крило бабе нам, која медљаним речима причаше нам, шта се све догађало у старини и шта се све прича по белом и о широком свету?

Или зар се не сећамо оних дивних призора, где нам деда сеђаше на клупици поред огњишта, а око њега се окупише унуци, ко мањи онај му сеђаше на колону а ко старији онај мало подаље стајаше прислоњен о довратак или о зачеље кревета, те све гута дедине речи, којима причаше како у његово детињство много боље беше, много се лакше живило и много је више свачега било — него у овом данашњем тешком времену, када ти сваки живи о крајцари?!

О ала су дивне те вечери биле, ала су то драгоцене приче биле! Те су вечери створиле ону велику и богату ризницу народних умотворина, које ми народним песмама, народним приповеткама, народним пословицама и народним загонеткама називамо.

Таковог једног вечера живо се и данас сећам и вредно је да га забележим.

Седесмо нас неколико унучади око деде нам и једва чекасмо, да нам отпочне што из старине причати. Наше очи тако беху привезане за његове усне, као да их је нека надприродна сила за њих прикачила. И где чуда у место да одпочне: „Било је то бома давно, још у моје детињство...“ А он рече: „Ко би ми знао одгоненути ову загонетку?“ *И кад га добијеш није твоје; кад га изубиш туга ти срце обузме; тужан ти је ход а још жалоснији рад, за то је најбоље, бежати од њега.*

Нас тројица се замислисмо и журисмо мисли наше, да што пре погодимо. Први истрча Петар и рече: „лутрија“ за њим Павле: „игра“ а напоследку Митар рече: „процес“. Деда весело издигну руку и положи на Митрову главу и са радосном сузом у оку рече: „Тако је драго дете моје, ти погоди!“ Па настави на то од прилике овако:

— Чујте ме децо, нисте мали, већ сте велички па ће те ме и разумети. Није лепо да вам кога оговарам, ал вам морам примера ради навести нашег суседа Дашу, са киме истина у љубави живим, ал томе само ја доприносим јер

га свуд избегавам где год би се каква свађа изродити могла. Тај вам се човек воле протеривати и процесати на ма кад и ма с ким. Он управо тражи прилику с киме би се могао посвађати, па ето ти га одма у процесу. Кад сам ја био млад, беше тада и он и врло је добро стајао, једном речи беше богат човек; од оца му је баш лепо имање остало. Почео је сам да газдује и као са младим газдом свако је с њиме хтео лепо да живи, као што живише и са покојним му оцем. Али се погорди на наслеђено имање и почне мал'те не све презирати, па му није доста само то било, него је почео друге неоправдано и вређати па и мешати се у туђе ствари, у које није ни мало позван; мислио је, да ако је нешто и богат, да му је дозвољено друге мирне људе дирати, исмевати, као да га на то његово богатство само упућује и овлашћује. Једном речи хтео је да управља са сваким, и да се сви његовој вољи морају покоравати и ко је зависно од њега ако није. Ма за најмању маленкост би сонуо и изгрдио сваког, ко би му се год вољи противио. Па ни са тим се није задовољавао, него се мешао и уплећао и у туђе домаће ствари, и ту је гледао да је његова најстарија, па још ако је могао међу другим мрзост посејати и посвађати их, то би му била највећа наслада; тако, да је због тога често био тужакан и пред суд позиван.

Док је он суднице обилазио и своје право а више пута и право других људи истраживао, дотле су слуге и надничари по својој вољи бадавадисали и лењовали, једном речи нису радили ништа, а и што су радили, радили су

све натрашке тако, да су друге газде са мање земље више прихода добивале него он са дванут више земље.

— Слабо се он старао о своме послу и о своме дому, него је дању ноћу повлачио се за разним процесима, није се још једног ни отресао, а већ му се два три о врат обесила; е ту плаћај, тражи адвокате, правду и правницу, тако је пропуштао златно време, за које му је на врат на нос имање се задуживало и пропадало. Млађи у кући видећи да их газда баш ни мало не надгледа, него их је оставио да сами газдују, почели су сваки на своју страну и да прикрадају тако, да га развличеше немилнице као мишеви. Поред таког газдовања и радње, за неколико година профрћка сав готов новац што је од бабе наследио, па и то већ не беше доста, него је почео на земљу и да узјамљује. Сад наступе већи расходи а мањи приходи баш сунуврат пропада. Већ му смета и толика многа марва, и њу ће да умали, вели од слабе је користи. Па ни земља сад већ не доноси оно што је пре доносила, за то је већ и њу начео и комад по комад почео да продаје. Што год прода све оде које адвокатима које у дуг, тако, да је већ и своју рођену кућу у тој мери запустео, да се све стаје, амбарови и друге успреме изјериле и порушиле; над главом му рог на кући го, сва му кућа тако рећи прокисава. Све куд год погледниш јадно жалосно; газдачке справе, као: плугови, бране, кола, виле, све је то изкрхано, изломљено и лежи тако по дворишту без икаквог реда. Е са таким оруђем није се могло радити ни оно још мало земљице што је остало.

Па ето га видите жалостивога и јаднога да је већ даје на поле, јер нема чим да ради и ако скорим до памети не дође, ништа му друго не остаје већ да оде у просијаке.

— Еј да му отац зна шта му се од сина створило и чија је сад земља коју је он крваво текао и куповао, три пут би се у гробу преврнуо.

— Јесте драга децо, да се често догоди у свету, да невино и без наше невоље будемо нападнути од непријатеља, који на силу Бога хоће имање да нам одузму, који нам у образ дирну и онда је са свим природно да морамо себе и своје имање путем суда, правде и правде да бранимо, па у том случају и без наше кривице да се увучемо и у неоправдан трошак. Кад је и где је тако, ту већ није добро, за то бежите од свађе и зађевице и клоните их се као шугава кожуха. Увек пре него што би загазили у процес покушавајте ма којим начином да се леним и мирним путем изравнате; позовите између себе суседе и пријатеље и нек вас они изравнају и измире, па ће вам више остати и ако мањи део добијете. Више вреди једна мршава намира, него да се добије и два дебела процеса.

— Измирите л' се преко својих пријатеља, противник ће вам добар пријатељ постати и увек такав остати, јер ће увидети да у вама поштено срце бије.

— Ево видите драга моја децо ове седе власи, што ми старачку ову главу

покривају, још оне никад нису биле пред судом и судијом да траже правду и праву. Било је у мом животу доста ствари због којих би требао да сам се упустио у процес, ал сам га се увек увек грозио и страшио и увек сам се са противником изравнао мирним путем преко мојих пријатеља, па како они присташе, пристао сам и ја; па шта више, било је некад и тако да сам на своју штету пристао како ми је и непријатељ хтео, па и то сам волео него да се парничим и ја сам уверен да сам овако много боље прошао, него да сам се парнично па ма парницу и добио. Клоните се децо те беде невидовне, не уваљујте се без нужде у трошак, употребите то драгоцену време на корисне ствари, па ћете имати и више пријатеља а са овима и више среће у којој ће вам се милити и живити, јер ништа не ће бити да вам овај кратки живот загорчава. —

После овог мудрог савета устаде деда Панта са своје клупице и желећи нама његовим унучадима лаку ноћ и Бог вам на помоћ, оде да легне, да одмори своје старачке и поштене кости. И ми полегасмо и не знам шта су ми она два брата сањала, али за себе знам, да сам непрестано сањао све неке голиће и просијаке за које ми рекоше е и тај достаде те невоље са његове луде главе, док је било онда је било и адвокатима а сад кад је нестало, нема чиме ни да се заложки, него мора под туђим плотом да скапава!

Е. Ш.

Воћарство.

Резање (кресање) воћака.

(Свршетак.)

Чишћење воћака.

И чишћење воћака не може се одвојити од резања воћака јер и овај се посао уједно са оним обавља. Чишћење воћака се састоји у том да воћку, а била она ма у којој форми однегована и удешена да се у јесен, за време зиме, или рано у пролеће, пре него што се почну пуце да развијају, врло брижно очисте од сваке маховине, распрштене коре, зарезничких чаура и гнезда која у виду научине појављују се особито на стаблу или подебљем огранку воћкином. Овај се посао мора врло савестно обављати, јер не обавимо ли га како треба, јаја гусенична која се на тим и у тим споменутим местима налазе, како прво пролетње сунце огране излећи ће се, гусенице ће размулити и обрети све пуце које су тек у зачетку свога развоја а што ми то не ћемо моћи ни приметити и чудићемо се што нам воћка неће да потера, те ћемо приписивати другим узроцима што на њој не видимо зелена лишћа, а не знамо да ју је млада гусеница сву обрела, што ћемо се врло лако уверити, кад се пригнемо и посмотримо поједине пунове, који се као кокице различују, али сви поцрнеше, јер их гусенице све које покрише, које изгризоше.

При чишћењу стабла и подебљег грања врло је добро имати zgodну четку за тај посао удешену, која се замаче у топлу воду и њоме таре стабло од горе до доле са свију страна, као год и подебље грање, где год се налазе знаци, по којима би могли судити да се ту може да нађе по где који заматак ових наметница — паразита. Вода која се за овај посао употребљује ваља да је измешана са растопљеним обичним црним сапуном или да се у њој растопи нешто соде, да је јача и да и она сама својим додиром сатире ове наметнице.

Кад се тако цело стабло и остали делови са свију страна овим добро протру, онда је врло добро да се кречним млеком поквасе. Овај посао треба одма да се обави, како се

воћка ореже. Али никако пре да се окречи на тек онда да се режи. О овоме ћемо послужити у последњем броју овога листа од ове године коју више рећи.

Дрешење веза.

(Депалисирање.)

Код свију форми воћака, које се уз станиво привезују (палисирају) мора се предузети пре сваког резања и дрешење (депалисирање) и то из тог простог узрока, што слободно распуштено воћку можемо боље удесити, боље је орезати и лепше је удесити да правилнији облик воћци да, који смо намислили на њој да изведемо. Како се овакова воћка распусти, први је посао добро је прочистити орезати, па за тим окречити са кречним млеком.

Но депалисирати се мора свака таква воћка у јесен и то с тога, што распуштена много лакше и безопасније од мраза може зиму да предура а да се не смрзне, него она која је палисирана. Али при том послу и на то морамо помишљати, да преко зиме наступају и јачи ветрови и јаче снежне вејавице што са свим распуштеној воћци, која је целог лета испривезивана била, врло врло би могли јако да шкоде, теретом или иначе јачим покретом појединих грана и граница могле би се надрети или баш и изломити, па с тога баш и ако се морају воћке такве депалисирати ипак не са свим него се тек у полак морају опет привезати али јаком везом која ће и појачи снежни терет моћи одржати а и одупрети се дувању јачих ветрова. Због тога се баш све овакове воћке депалисирају у јесен месеца октобра — новембра.

И тиме укратко завршисмо говор о резању високих и полувисоких воћака и у опште о резању воћака ма у ком облику да се негују. А почетком идуче године почећемо одељак по одељак износити у овом листу о резању појединих облика или фигура, које ћемо и са многим сликама да разјаснимо

Пчеларство.

Још која о запаћању страних раса пчелиних.

(По Дате-у.)

Ко хоће да распати домаћу расу пчела и место ње да запати коју страну стоје му на расположењу три разна начина: 1) може продати све народе домаће расе и за новац добивен од њих купити неколике народе које стране расе (ројеве или пчеле из маторке); 2) може да не продаје кошница, него да купи толико оплођених матица стране расе, колико кошница има и да просто дода сваком друштву по једну матицу; 3) може да набави само један или неколико народа или матица стране расе и да додавањем младих матица, које они буду извели, целом пчелињаку даде сасвим други вид. Како при запаћању свију раса страних у главном иста правила важе, то ћемо примера ради говорити о запаћању и уваћању талијанске пчеле или о поталијањењу домаће расе.

Запаћање талијанске пчеле по она прва два начина иде просто, лако и брзо и једино нам се ваља бринути за добру негу као и да је и на даље одржимо у чистоти крви. Ако се послужимо трећим начином, који много јефтиније долази, морамо гледати, да од запаћених маторака толико младих матица однегујемо и то, ако се може, још тога лета, да свака кошница наше расе може добити по једну матицу стране расе. Јер истом тада можемо сматрати пчелињак за поталијањен, кад сви народи буду имали талијанску матицу чисте крви. Да би овај смер што лашње постигли ми ћемо дати неколике напуте о овом.

1. Талијанске пчеле, како су приспеле, одмах треба појачати, додати им меда и саћа и непрестанце добро их неговати, да би се у брзо до такве снаге развили, да могу бити подобне, да се од њих изводе младе матице, које ћемо додавати нашим кошницама. Ово особито важи у онђе за ројеве, а још више за слабије. Кад су пчеле приспеле, метнемо их на како хладовито, мрачно место до у вече, да би се стишале. Међу тим у за њих

одређену кошницу повешамо неколико оквирова са празним пчелињим саћем, један сат с медом и 1—2 сата с поклопљеним леглом, с којих најпре шчистимо све пчеле. Оквире с леглом можемо и дан два касније утурити. А можемо и тако појачати рој, ако га метнемо на место каке јаке кошнице. Најпре га ставимо тик уз ту јаку кошницу, а сутра дан пред вече на два часа пре него што ће пчеле престати излетати на пашу, метнемо га на њезино место, а њу преместимо где год по даље. Није с горег да који дан матицу држимо затворену, докле се пчеле не спријатеље. Ако имамо коју слабицу можемо је спојити с ројем, те га и на тај начин појачати, само најпре морамо слабицу обезматичити. Ко има још један пчелињак тај ће са њега донети пчеле за појачање. Кашње још који пут појачавамо талијанске кошнице зрелим леглом, докле год не буду пуне натучене пчелама, а наступи ли ружно време или мршава паша, треба их прихрањивати свакога вечера. У талијанским кошницама нешто меда мора бити увек у приправности, а ако га немају треба им притећи у помоћ једним сатом меда.

2. Све матице морају потицати од матице чисте талијанске крви, но није захтевати да баш све буду и оплођене од талијанских трутова чисте крви. Ако би младе матице, што потичу од праве талијанске матице биле оплођене од правих талијанских трутова, то ће и оне лећи и радилице и трутове чисте крви, и могу се употребити за запаћање младих матица. А ако би биле оплођене од трутова домаће расе лећи ће радилице бастарде (полутанке), а трутове чисте крви. Ове матице нису за одгајивање матица чисте крви, но легу трутове, који се могу употребити за оплођење младих матица, да ове не би бастарде легле. Ако на пчелињаку својем имамо само неколико талијанских матица, то је доста да из њихова легла изведемо матице и за остала

друштва, те се надати, ако све кошнице имају само талијанске трутове, да ће бар толико матица бити оплођено од талијанских трутова, колико нам треба за одгајивање и одржање расе. Што се тиче сабирања меда бастарди не заостају иза радилица чисте крви, шта више дешава се, да их и претекну чишошћу и вредноћом.

3. Нису све талијанске матице што се тиче чистоте крви једнаке. Младе матице, ма од једне исте матере потицале, нису једнако лепе, тако исто и трутови, од којих су оплођене, нису једнако чисте крви. Што је матица и њезин пород с једну страну, а трутови за оплођење матица с другу чистије крви, то ће и у младих матица бити чистија и племенитија крв. Матице најчистије крви легу радилице са три као наранџа жута прстена на стражњем трупу тела, а трутове са таким истим по боји само ужим прстеновима и матице, које су осим где којих до врха на стражњем телу жуте као наранџа или мрко жуте. Што су прстенови жући, то су матице све мање чисте крви. Још мање су чисте крви оне са црним колутима или оне, у којих је цела половина стражњег трупа тела тамна. Једном матицом најчистије крви пре ћемо поталијанити кошнице своје него са више матица али мање чисте крви, јер док су од оне све младе матице добре, догле од ових толико тамних матица добијемо, да за одгајивање праве расе немају никакве вредности. Но може се поталијанити и оним матицама, које нису тако сасвим чисте крви, само међу њима ваља боље одабрати и оставити, а остале поубијати. Матице најчистије крви добићемо одабирајући матице и трутове све чистије и чистије крви и облагорођавајући тим чистоту крви. Крај свег настојавања опет се мало од оплођених матица покажу чисте крви.

4. Нису ни сви трутови једнаке вредности. Најчистије крви матице легу трутове са три као наранџа жута прстена на стражњем трупу тела, који су нешто ужи од радиличких прстенова. Трутови, који су до половине а можда и преко половине стражњег трупа отвореније жуте боје нису тако чисте крви, а још мање они сасвим црни без наранџастих прстенова. Да би имали трутове што чистије крви, морамо оне кошнице, које легу трутове најчистије крви употребити за запањање трутова, а у онима, које лошије трутове легу, ограничити лежење трутова. Ако се на пчелињаку нађе још који народ домаће расе, нећемо му дати да трутове леже. Ако не можемо спречити да се трутови легу, онда ћемо им док су у ћелицама поклопљени посећи главе или их хватати трутоловком. Но посао нам могу кварити трутови са оближњих пчелињака.

5. Да би с бољим успехом поталијанити кошнице ваља нам нарочито запањати матице. С пролећа, кад се увремени (априла и маја) све оне кошнице из којих мислимо да изводимо матице, и које добре трутове легу, ваља добро неговати. Младим матицама оставимо на вољу да излећу кад хоће на спаривање, и од слепог случаја зависи да ли ће бити оплођене од трутова чисте крви или не. Кад буду оплођене додамо их кошницама у којима су пчеле наше расе и за три недеље по првим младим пчелама познаћемо које су од доданих матица чисте крви, а које полутанке. Будемо ли тако непрестано радили и употребимо ли за одгајивање матица најлепше време у години, добићемо толико матица, да ћемо за једно лето моћи поталијанити цео пчелињак.

Поп Милутин Гавриловић.

Виноградарство.

Резање винове лозе.

(Наставак).

XV. Метода *a la Sylvos*.

У неким деловима Француске јако

се при резању употребљавају оне методе које се изводе *резањем на лозу* т. ј.

пушта се дуга лоза родница. Такова једна метода јесте и ова о којој хоћемо овом приликом коју више да речемо, и која се већ од више година на више места са врло добрим успехом примењује; а особито се да применути она лоза која је бујна раста, која удешена по овој методи врло обилна плода даје.

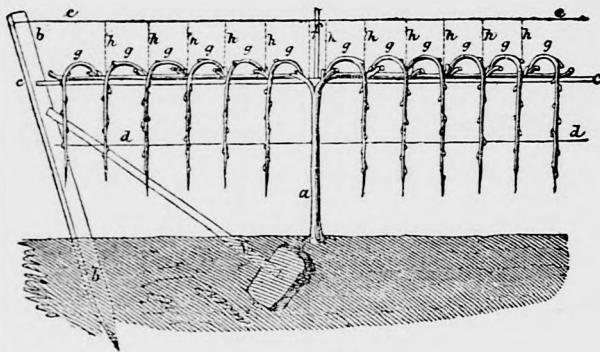
Ову је методу пронашао један врло интеллигентни савојски виноградар по имену *Sylvoz*, коју се прихватио помолог *Mortillet* у Француској у департамау *de l'Isère*, где се већини донала и одмах много присталица стекла. Осим тога примило је ову методу и више енолошких (виноградских) друштава, преко којих се она до данашњег дана по разним крајевима сазнала па и у употребу применила.

И овде морамо приметити, да се ова метода само тамо увести може, где се лоза зими не загрће; него непрестано остаје у своме сталном положају на станиву. У најгорем случају могла би се овако недирнута на станиву покрити и то у оним пределима, у којима тим начином склоњена, не би јој мраз ни у ком случају нашкодити могао.

Да би се извела ова метода, морамо обзира имати још при сађењу лозе и с тога се баш мора садити у размаку на 3 м. једна од друге. Осим тога мора бити за то удешено и згодно станиво, које се може подићи на ступце и од летава и жица као што се то код

нас за друге методе чини; или се може нарочито за овај начин особито и станиво подићи и то да овако изгледа: Од сваког другог чокота са сваке стране за 1,50 м. учврсти се по један ступац од 2 м. висине а 1 dm. у дебљини и то у косом положају, да је нагнут врхом другом ступцу од суседног чокота, чији се врхови по косим положајима један другом приближују (сл. 109. b. b.) Ван земље ови ступци ваља да износе 1,50 м. и да су подупрти на ону страну камо нагињу са подупирачем (i) услед кога су разапете жице увек у затегнутом стању. Размак ових ступаца у опште треба даје

6 м. тако да између два ступца увек постоје и два чокота. Од ступца до ступца за 1 м. висине над земљом прикује се и учврсти појача летва, главна етажа на овом станиву. Крајеви се

Слика 109.

ове летве за ступац прикују или жицом утегну. Осим ове летве још се од ступца до ступца повуку две жице, једна горе, а друга доле. Идоња жица (d. d.) ваља да је под летвом за 40 см. а друга (c. c.) жица да је над летвом за 50 см. Осим тога се још поред сваког чокота удари по једна права и појача тачка (f.) која се о летву и жице учврсти. — Кад је све ово у реду и приправљено, а лоза већ се у тој мери оснажила, да се већ може на род пуштати, и од ње разне методе произвађати, онда се прва про-

лећа приступи раду око извађања ове методе.

Прва година. Лоза однегована већ дотле за 50 см. висине, пусти се ове године одједаред за 50 см. висине тако да укупно износи 1 м. приљуби се и привеже уз жицу и летву и у тој — од 1 м. — висини ореже. Све се очи потру, осим два најгорња, које се тако удешавају, да из њих израсли један ластар потиче више косим правцем на лево, а други тако исто на десно. Оба се снаже и негују, а не заламају се до чак под јесен; пуштају се до горње жице и уз ову се привезују. У колико би се на њима залестака појавило, ови се морају до основе им сасећи.

Друга година. Сваке се године почињући од ове па на даље обе стране продужују на 30—40 см. па за толико се свака продужна лоза и орезује. Дакле десна се ореже на 30 или 40 см. па тако исто и лева и привежу у положени правац уз летву. Ластари који потеку из ових положница *први* при рашљама и с једне и с друге стране пушта се да расте како му је воља и чак се под јесени залама. Тако се исто пусти и за 25 см. даље од овог ластара и на једној и на другој положници, као и крајњи ластар, који ће до године као разводница да послужи. Остали се сви заломе како доспу до горње етаже и уз ову се привежу. У опште сви се заласци до основе исецају.

Трећа година. Лањске прве ластаре до рашаља и с једне и друге стране, а сада тако зване *роднице* се у виду полукруга савију к земљи и привежу за доњу етажу (прва два g. g.). Од тог места па за 25 см. на даље, до

друге лепо развијене роднице (h. h.) орежу се све лозе, ако би се ту која десила па се и та присавије к земљи и привеже као и прва (друго два g. g.). Крајна лоза родница, која служи за разводницу ореже се на 30—40 см. и уз летву положи и привеже. — Те се године на ове ластаре мора јако да пази; прво при савијеним лозама баш при основи ове лозе који је потекао из првог ока и снаже се као обично за догодишњу лозу родницу, уз то на разводници све на 25 см. почињући од друге савијене лозе. Залиске све ваља исећи.

Четврта година. Савијене лањске роднице се орежу до нове роднице, које су прошле године као ластари растли у усправном правцу. На место одрезаних савијених лоза савију се у истом правцу ове нове роднице. На разводници даље за 25 см. савију се опет ново однеговане роднице а крајња лоза, која ће поново да служи за разводницу ореже се на 30—40 см. и стави у положен правац. Све савијене лозе роднице орезује се почев од треће године па надаље за 60 до 80 см. Са ластарима се исто тако поступа као прошле године.

Пета година. Сав се рад понавља који и прошле године, једино што се и ове године разводница мора продужити за 30—40 см. којом ћемо годином достићи одређену дужину обе главне положнице од 1,50 см. Иначе савијене лозе орезују се што ближе основи, на њено се место савија одмах ту при основи однеговани лањски ластар а овогодишња родница. На разводници нове се лозе савијају све на

25 см. све до краја, на коме се такође родница савије, тако, да у овој години цела положница снабдевена је са самим савијеним лозама. Све се савијене лозе орежу на 60—80 см. Ластари, који ће на годину измењивати савијене лозе негују се као обично. — Тако се даље ради сваке године, до год је чокота.

На завршетку овога чланка још морамо напоменути, да из савијених лоза, све ластаре који год из налазењих се очију потеку, на који на себи грождја носе остављају се, али уједно и заломе се над *трѣмил листом* како се овај покаже над плодом — то обично бива друге поле маја месеца, — а оне ластаре који на себи никакова плода донели нису некну се са свим из оног места одакле су избили, или се на том ме-

сту сасеку. — После месец дана, од кад смо плодне ластаре заломили, заиђемо и поново их прегледамо и све залиске, или ако би се какви и заперци појављивали ваља их до основе исећи.

Још једном напомињемо да се за ову методу примењују лозе које бурно расту и у колико која лоза бујније расте у толико се може и на дуже лоза резивати; а у колико је слабија раста у толико на краће. Даље резање треба да зависи и од родљивости чокотовог, што је родљивији чокот у толико му морамо мање лозе односно дрвета оставити; а што је неродљивији чокот, у толико му морамо више лозе односно дрвета оставити. Ово је основно начело, кога се сваки резач при резању мора придржавати.

(Наставиће се.)

Подрумартство.

Слатко вино.

— По Бабо-у. —

Слатко вино не потјече из најстаријих времена као што нам то могу посвједочити и наше народне цјесме, у којима се до душе спомиње неко вино, али то ни у којем случају није могло бити слатко, јер судећи по тадањим њемачким ампелографским списима и врстама грождја, то вино бијаше јако и опорно. Доказано је а и сваким даном се доказује, да вина у опће и млада и стара све више и више приближују се питоности и пријазности.

Киселих вина имаде и сада, али не свагђе; тако се истичу Француска вина својом питоношћу и угодношћу, а ни рајнска немају у себи пуно киселине, па и у Дољној

Аустрији налази се сада доста угодних вина. Још се може наићи на кисело вино једино у западној Угарској и Штајерској; туд је онако какога су негда Марко и његов Шарац пили.

Но не само, да мањина садржине киселине у вину карактеристичне нам вијек, него такођер и слатко вино пуно је боље; можда је велики промет истога придонно, да се је слатко вино подигло на велики ступањ квалитета, те сада у промету заиста велику улогу игра.

Како само име каже под овим вином разумијевамо таково вино, које не само, да није кисело, него потпуно слатко, те на онога, који га пије имаде посве друкчији утисак

него ли наша обична вина. Слатко вино пије се с' једне стране због сласти, а с друге пак ради силног алкохола, које у себи садржава да окријеш и ојача тијело.

У Угарској се слатког вина много произвађа, те имаде винареких радња, које су се сасвим одале овој грани индустрије. И виноградарци за своју потребу приреде по једно или два аквочета слатког вина, којег без велике нужде не продају; особито то раде по Угарској, Хрвацкој и Славонији виноградарци.

А да сваки може из свог винограда имати по коју флашу или буренце слатког вина, то ћемо овђе неке најједноставније и најбоље методе приређивања слатког вина навести.

Најбоље и најслађе вино добити ћемо, ако слатко грозђе све дотле не гњечимо, до год има у њему толико воде, да не може прије придолијевања или придодавања шећера настати вријење. Ова метода даје најбоље вино, но пошто је тешко звати крајњи ступањ посцјешања вријења, то је најбоље грозђе оставити на лози док се непочне сушити тако, да кад се ово згњечи не даје никаквог маста (шире), него му се истом исти или вино придолијева. И „токајац“ се на овај исти начин приређује.

Ако смо тако сретни, да нам је грозђе посве слатко то можемо на следећи посве једноставни начин особито вино добити и то ако три чабра грозђа у један хектолитар вина улијемо, добро измјешамо и послје 2—3 дана прешамо.

„Валтелиско вино“ (Strohwein) није ништа друго него слатко вино, које је произведено из сухог грозђа, те које је на пушницама или сушницама сушено. За приређивање овога вина употребљује се само здраво и тврдо грозђе. Ово се стави на промају, те када је већ половина воде извјетрила може се са сушењем престати. Мјесто за сушење мора бити сухо јер иначе почне грозђе трунити. Но ипак и оваково грозђе даде се употребити за приређивање слатког вина, само ово није укуса као оно од посве здравог грозђа.

Ако се је овако остављено грозђе смр-

зло, тада га морамо оставити док се неоткрави, оно ће се брзо осушити и можемо из њега вино приредити. — Услед овог промрзнућа добије грозђе неки особити укус, сличан рајнском боље сорте грозђа остављају се све до мраза, пак се истом онда прешају.

Осим ових наравних метода може се слатко вино и тако приредити, да се обичном добром вињу придода куповно сухо грозђе. Главно је, да је грозђе фришко и од овогодишње бербе односно од оне године, кад се вино приређује, те ни годину дана не смије бити старо; 1 кила грозђа и 2 литре вина мјешају се и изпрешају те на тај начин добијемо врло добро слатко вино. Може се такођер приредити црвено и бијело слатко вино, те ако желимо добити прво, тада морамо грозђе придодати тамном црвеном вињу. Ако није вино доста слатко тада му треба примјешати шећера, а ако је слабо — алкохола, при чему ће настати вријење.

Сва слатка вина, била она ма на који од ових начина приређивана имаду својство и онда, када ми већ мислимо, да су потпуно зрела — врити. За то треба истом приређено вино дуље времена при топлини од 20°R. држати, како би се обикла на вишу температуру.

Врло добро слатко вино можемо добити, кад ставимо маст (ширу) на хладно мјесто, да промрзне. Овђе ће се наиме само вода смрзнути, а преостали маст можемо у шампањске флаше преточити, које треба добро затворити, а ако се овом вињу придода још 8% алкохола, тада се неће ни шампањац с њим мјерити моћи.

Врло много слатког вина произвађа се на следећи начин:

а) Добро и фришко грозђе очисти се и петелке му се одстране.

б) Грозђе се на даски или на посебној машини добро изгњечи.

в) Ова смјеса прелије се обичним вином (1 кила на 1—2 литре вина) и стави на хладно мјесто да 4—5 дана стоји, да се што боље разкисели.

г) За тим се смјеса преша.

д) Добивено вино стави се да при то-

плини од 20—25° проври што буде готово за 3—4 недјеле.

ђ) После је потпуног вријења дода се још вину шећера и алкохола, тако, да добијемо јако и слатко вино.

е) За слатко бијело вино узима се бијело грозђе, а за црвено, црвено; боја и горчина последње мора се у примјеси од алкохола и вина придодати, пошто црвено грозђе никад

не даје лијепу боју, или даде обичну малага — боју.

То би било у главном неколико метода приређивању слатког вина, а до тебе драги винодјеле стоји само, да се владаш тачно по њима.

Клостернајбург, 21. Октобра 1892.

Љубомир Стјепановић.

ОДЛОМЦИ ИЗ ПРИРОДНИХ НАУКА који стоје у тесној свези са пољопривредом.

Роса.

Лети, када наше биље због врло велике топлоте мора да даје од себе више влаге у виду паре и хемијским процесом, тада се та влага подиже горе у ваздух. У таким околностима биљка од себе више влаге даје него што она прима преко свога корена и жила као и на листне поре; и тада шта бива? Клоне цела биљка и тако клонута све дотле остане догод не дође у тај положај да више влаге прима него што је да од себе, а то је онда, кад престане мало та јака сунчана пренека. Кад таково што ратар примети он жељно подиже главу на ону страну од које обично киша долази, и тражи ма и најмањи облачак уздајући се у њега, да ће он својим кишним капљицама биљкама нове животне снаге улити. Не виђали ма и најмања облачка, а он пази од које стране ветар попирује, како стоји барометар? Па не буде ли задовољан ни са тим знацима, он пази на држање разних животиња не би ли у њима приметио какав год предзнак, по коме би се судити могло да ће скоро кише да буде. Па не нађе ли на свима тима предметима ни какве утехе да ће скоро кише да буде, а он још полаже велику утеху на једну наду, а то је на ноћну росу, која не ће дати да се биљке сасуше, да пропадне.

Много се пута догађа, да преко лета за дуже време, бива по неколико недеља, да све наше биљке једва добију коју другу влагу осим ноћне росе; ова их у животу одржава, па шта више и у напредовању потпомаже,

па е тога баш ова природна појава заслужује да се с њом изближе упознамо.

Дању се површина земаљска, као и сви предмети који се на њој налазе, као биље и минерали јаче загревају, постану топлији услед чега топлотни зраци загревају и сами ваздушни слој који обухвата земљу и предмете на њој.

Ова је топлота наступила услед сунчане топлоте; кад сунце на заходу своје седне, сунчана топлота нестаје, по чему и површина земаљска, као и они предмети који су на њој, дајући од себе топлотне зраке ваздушном слоју, сваким махом бивају све хладнији, а ваздух као рђав топлоноша мање губи од своје топлоте, а тим више задржава у себи топлоту, пошто земља и предмети на њој не престају одавати од себе топлоту, по чему се ова у ваздуху непрестано одржава; по чему је летњи ноћни ваздух много топлији од земаљске површине и биља и минерала на њој. Доњи ваздушни слој т. ј. онај, који у непосредној свези стоји са биљем и земаљском површином, на сваки начин да се прво и нехлади; но у колико је хладнији ваздух, у толико може мање у себи водене паре да садржи; дакле кад се ваздух расхлади па тај исти ваздух неко време стоји у непосредној вези са још хладнијим биљем и минералима, сва она водена пара која се у њему (у том ваздуху) налази, претвори се у капљице, то јест пада у виду росе на хладније предмете који се на земљи налазе.

О овој се појави сваки сам може уверити; н. пр. за време зиме кад се кући дође

из лова, нико не ће своју пушку у топлу собу да унесе јер ће се, као што се вели ознојити т. ј. попашће на њу роса од водене паре која се у соби налази; даље, кад на топлом дану у суху чашу успемо хладне воде, чаша ће се с пола сва ознојити т. ј. попашће по њој као нека магла, то је та водена пара, коју у природи називамо росом. Постала је дакле отуд, што је чаша махом хладна споља постала у оном топлом ваздуху, око чаше што се налазило водене паре, посукунула је по чаши и ову овлажила, која ће влага све дотле остати догод она вода у чаши и спољни ваздух не добију равнотежу у топлоти, т. ј. не постану једнако топли.

На узораним њивама, у горњем слоју земље налази се ваздуха па и ту се ствара роса, која попада на жиле а горња по стабљикама и лишћу.

У ваздуху се увек налази угљена киселина и азотна киселина, које са росом по биљу падају и кроз поре ових на њих врло благодетно утичу.

Тиха ведро топла ноћ потпомаже надање росе; тако кад после неколико облачних дана пред залазак сунца се време ишчисти, слободно можемо рачунати на велику росу те ноћи. На пространим ливадама, подводним местима и шумама, наступи расхлађивање за

неколико часова касније а по томе у толико касније и роса падне.

Роси стоји на путу да падне вечерњи и ноћни ветрови, јер је тада ваздух непрестано у неком покрету услед чега хладније слојеве ваздуха не само да даље односи, него и саму водену пару растерује; даље и онда се тешко роса појављује, кад је земља прекомерно пуна влаге, јер дању кад се земља загрева претварајући воду у пару не загреје се толико да се ноћу може довољно да расхлади да би могла около пару која се налази у росу претворити; и облачне ноћи онемогућују да роса постаје, јер облаци ону топлоту која са земље у виду зрака одилази, наград јој одбијају због чега се земља и ваздух никад не могу у тој мери да расхладе, да би ваздух своју водену пару од себе издати могао, по томе су облаци неки застирачи или покривачи против росе.

Мраз се тако појављује кад се земља и биље на њој тако прекомерно расхлади, да се нала роса у виду капљица у лед претвара т. ј. смрзава.

Често долазимо у тај чудновати али и жалосни положај да ми у нашим пределима често смо приморани страховати од мрза а тежити за росом.

По „Г. О.“

Повртарство.

Помагачи и застирачи у врту.

По Гресенту.

У врту се находи доста и четвороножни животиња, које су праве штеточиње по врће, ко год и разни зарезници (инсекти). Против свих ових штеточиња мора се човек побринути, да их свим могућим силама истреби. Напротив пак има и таквих животиња, које се по вртовима налазе, па не, да не праве ни какву штету, него баш користе; ове на сваки начин треба штитити па према потреби и неговати.

Четвороножне животиње.

Прво ћемо оне споменути, које су нам од користи и за које ваља да се старамо и бринемо.

Јез је најбољи и највећи вртарев помагач; он глаци и тамани све врсте пужева и огромно много инсеката. С тога баш не би требало јежа с презрењем гледати, него га баш по ког за башту и занатити, па постарати се да би у њој угодно могао и презимити.

Узмимо нпр. какву повећу башту у којој се нагомилао пуж, и пустимо у њу само два јежа, за 14 дана ћемо се уверити да скоро не ћемо моћи видети ни једног; све ће их ова два јежа потаманити.

У нашим крајевима, није тешко дојежа доћи; њега је најлакше наћи, особито су у том

вешти пеп а по наособ ловачки. — Кад јеж не би више имао за себе хране у башти, морали би га ми исхрањивати само да га одржимо у животу и у башти, а исхрањива се храном, којом се храни и пас. Најбоље му је место за зимовање међу прућем и споповима лоза, ту се он склони и зиму проводе. Он је у сваком погледу врло скроман а многи нам гад треба по баштама.

Ласица није тако штетљива, као што је за такову држе; она истина тамани многа живинска гнезда, али покрај свега тога, многе мишеве тамани и ждере, који пољу а особито башти велику штету могу да нанесу. Ако пак близу башта немамо кокошинце и друге стаје за живину и њу не би требало гонити, него је баш и штитити.

Међу штетљиве четвороножне животиње по баштама, можемо увретити **питомог и дивјег зеца, пува кртицу, поцова и мишеве**, против којих баш отворени рат морамо да водимо.

Питоми зец је зец за башту најопаснија од свих ових животињица; он ждере једном речи све што спада у поврће и воће. Особито му прија млад усев, да га опасе, па ма какав био; нагриза кору дрва па уздуж овог стабла, докле год може да допре — особито кад је снег висок — и тиме свако огуљено дрво, које пре а које после, мора да пропадне; наравно да ово онда чини кад нема за себе лишћа за храну.

Особито се човек мора чувати ако у суседство ко држи ове зечеве, добро мора бити ограђена башта да се не може нигде провуће и увући се у башту коју свесрдно негујеш и ишчекујеш много — јер увуче ли се само, силну ће ти штету направити. Особито се мора пазити у доба од 4 часа после подне па све до 9 или 10 часова изјутра, јер тада је увек на ногама. Да би се од њега сва штета могла избећи најбоље га је не држати а и сваког одвраћати од држања.

Овом приликом можемо и то да споменимо, да је најбоље с погледом на његово зимње глодање — а тако исто и дивјег зеца — да се стабло сваке воћке у јесен пре снега за 1 м. високо окречи и то сваке године

понављати. У пролеће сукненом крпом добро стабло протрти ваља и воћке су опет добиле свој стари леши изглед.

Пув подгриза све плодове како сазру. Ни један не поједе цео, него га само загризе па остави, и устању је тако, да свој само један апетит задовољи, да у читавом реду све плодове поквари. Два три ова гада могу грозно велику штету да учине.

Најлакше се хватају зими при најближим зидинама или кућама које су уз башту и то са пацоловкама или ступама, у које ваља нешто пржене сланине прикучити и по мирису на које радо наилазе и свој гроб налазе.

У нужди трче на очиглед човеку и онда се могу малом пушком потући.

Кртица више у повртњаку шкоди него што користи, вели Гресент. Многи је узимају у одбрану с тога што заиста многе црве у земљи тамани, које жилице младом поврћу подгризају. С те стране имају право кад се један два кртињака у башти нађе; али ако се сваки час појављују и много налазе, силну нам штету изривањем могу да начине, кад непрестано рије међу усевом.

У влажном земљишту рије кртица близу површине земаљске и тада ју је лако мотиком или ашовом ископати и утаманити.

Код кртинe влада она права војничка тачност и уредност; сна обично рије четир пута на дан, јутром у 6, у подне у 12, после подне у 4, и у вече у 6, часова, дођемо ли у то доба кртичњаку она је већ почела рити или ћемо је најдуже још 5 минута чекати па ће се појавити.

Кртица је врло хитра, опрезна и лукава, обично уз стазе или по крајцима леја понаправља више кртичњака. Пре него што ће почети да рије, добро проучи да ли ће јој ко на сметњи бити, или ће тиме може бити у опасност какву пасти. Не осети ли ништа отпочиње рад, напротив попрети јој опасност брзо се уклања. Кртица ванредно добро чује, с тога јој се баш са највећом пажњом морамо приближавати, па шта више и дисање морамо јако да устегнемо. Чује ли нас или нам осети мирис из луле од дувана, неће се појавити

него се прикрије и стоји тако прикривена до год јој опасност прети. Уклонимо ли се, она је поново отпочела свој рад.

Може се и кртина клопком ухватити, али се ова мора особито вешто знати намештати.

И пацови и мишеви могу повећу штету да нанесу повртњаку; зими у недостатку

друге хране подгризају корење а лети ждери грашак и друге плодове. Хватају се пацолов-кама и мишоловкама; а брзо их стаманити и растерати може добра мачка. Ако пак ове немамо, оно се тамане и са отровом, но са овим врло опрезни морамо бити.

(Свршиће се.)

Л и с т а к.

ЗЛАТНО СРЦЕ.

(Причање једне невесте.)

Посрбио Ђ. Петровић.

(Свршетак.)

Грчевито сам стицкивала моме срцу твоје златно срце. Наслонила сам се на дирек од кућних врата, а очи ми тражише нешто. Али... — Па куда сада? питах сама себе.

Има ли у овој варошкој светини човека, који би стао на овој зими и упитао ово не одевено гураво дете: „треба ли ти парче леба?“ О! та нема!... нема!

На дирек наслоњена сам стајала неко време, и тада сам се поново вратила у ледену теткину собу — и села на *моје место*. На једино моје место, на овој бескрајној земаљској кугли.

Златно срце сам сакрила у недра.

*

Ко не очекује ништа од будућности, ко се не нада, таковом човеку лете године преко главе, као тица тугованка преко нема гроба.

И преко моје главе су прелетеле такове две године, а без да се што променуло у мојој околини. Навршила сам 16-ту годину. У срцу ми нешто необично, о самим чаролијама мислим и сањам. Све ме нешто зове, привлачи, вара, и само да су ми крила, та да одлетим. — Тога дана када сам навршила шеснајесту годину, вечито сам гледала у ону слику у златном срцу, не могах очију скинути с ње, ма да је сваки дан имадох пред очима. Тога дана сам твоју слику са хиљаду пољубаца обасула, и толико постадох одважна,

да сам златно срце обесила о мој врат. Увидела сам, да тај адиђар није доликовао мом издераном оделу, али осећах у срцу неку смелу жељу, да се хвалишем пред светом, да је био некада неко на свету, ко је и мене нашао за вредно подарити са споменом.

Сунце је већ почело да баца пролетње топле зраке, дрвеће је већ почело да листа, а мирисно цвеће да се развија. — Пролазила сам кроз улице, удисала сам свеж пролетњи ваздух, дуго сам посматрала чисто, плаво небо, чудила сам се сваком женском створу, који поред мене пролази, како су лепе, како су накинђурене. Што ја дотле нисам приметила...

Када сам пошла кући, нешто је и мене гонило, да се и ја гиздам. Али како? Где ми је одело? И помислим, и на то, да отидем у службу и од зараде да се одевам. — Би ли ме ко узео? Та нисам више слабачка, као пре две године. А што сам „гурава“? Боже! Та ја сам толико пута мислила о томе, зашто ме тако зову, кад не заслужујем то име, али онда сам се сетила моје тетке, и онда ми беше све јасно. — Што сам се већма приближавала вратима наше кућице, срце ми беше пуније туге, живот ми се представљаше горчи.

Тога дана је тетка дошла раније кући него обично, те сам и ја мало раније добила јести. Села сам на једну врећу, испуњену сламом, која је замењивала моју постељу.

Тетка ми беше нешто расположена. Певала је неку сокачку песму. Неочешљану косу је непрестано намештала, час на леву, час на десну страну, на врат је везала црвену траку, и кад је себе сасвим накинђурила, и по гласу слике на огледалу себи се допала, викнула је на мене: Ти брбљава! Ево ти вечере! Поједи је и онда сместа лези тамо у запећак! Мичи се! Шта си се намргодила, као уморено нешто?

Но овака ме је понуда засетила, нисам ништа ни окусила, него привучем сламну врећу у запећак, расплетем дуге власи, мој обични покривач, и баш хтедох лећи, али један млад смеђ господин ступи у собу. Ја сам се већма увукла у запећак, тетка у жеже једну свећу и радосно поздрави свог госта.

О чему су се разговарали, нисам чула, Но видела сам, када је тај странац метуо на сто две велике боце с' вином.

Врло сам се уплашила. Дрхтала сам од страха, али се не смедох помаћи. Тетка баци суров поглед на мене, и кад је видела, да још нисам легла повиче: лези ти авети и проклетство божије! И — када сам се од страха окренула према њој видела је на мом врату моје златно срце. Неизмеран страх ме је обузео, те сам заборала на моје највеће благо, да га за времена сакријем испред ње. Беше касно. Тетка се поче горко смејати. Гледај, и ова има „свога“! На то су се насмејали, али.. тетка приђе к' мени. Дакле тако? Зато ти не треба вечера? Добро су те наранили јели? Та да, ко злато даје, тај!... опет прену у смех.

Скини то срце, дај да га боље видимо, — заповедаше ми тетка.

„Ово“ недам! одговорила сам јој одлучно, и грчевито стиснем на груди мој екупоцени спомен. Тетка брзо екочи мени ближе и хтеде ми срце насилно да отме. Чело ми се збори јаки ударци срца надимаху ми груди, али ипак екупним сву своју снагу, смео поглед бацам у очи први пут тој прљавој жени. Стиснем две песнице и повичем: Ако ми ово благо одузмете, заклаћу вас!

Ово није спречило смер бездушне жене. Моју дугу косу обавила је око своје једне руке, а са другом ударала ме је немилостиво

по глави. Но ја јој рекох да ће ме само смрт раставити са мојим јединим благом.

Тада скочи онај нечовек, ухвати ме за руке и баци ме на *сред дворишта!*

А даље... шта се даље догодило, ти знаш боље...

На два дана пред тај страшни догађај, ти си се опет вратио са твојом матером у варош. Твоје добро срце је заиста задржало мене у лепој успомени, ма да ти беше удаљен од мене, и — хтео си се уверити, да ли сам још на оном месту где си ме ти оставио.

Те вечери си се спотакао у нашем дворишту о нешто, а то нешто бејаш главом ја. Ти си страховитим гласом викао „помоћ“, наишао је један човек поред наше куће са празни коли, умолио си тога човека, да ме однесе, ти си ме без једне речце метуо у кола и донео амо твојој љубљеној матери.

Када мраз покрије слаб цветак, он губи мирис и почне да вене. Али кад за тим сунце баци тонао златан зрачак, загреје зелено лишће, оно опет се умиљато осмејкива с' благодарношћу на своје сунце, као што се ја сада осмејкивам на тебе, услађивам ти живот, и несташно ти се благодарим.

Зрак твоје љубави и брижне неге наскоро је опоравио и мене. Кад сам први пут оставила болесничку постељу, твоја... моја, не „*наша*“ мати ми је подарила дивно одело, које сам одмах обукла, дуге плаве власи ми је угладила и очешљала, а повезла ми широку плаву траку око главе. Тада ме је загрлила, провела ме кроз две собе, а одатле кроз један ходник преко степеница у јекну дивну малу башту.

Тамо сам угледала... ох видела сам тебе, златоустог славуја у зеленом лугу.

Добра твоја мати испричала ми је ток моје болести, како сте тужили, и како сте молили Бога за моје здравље. Када је приметила, да ти тужиш и јадикујеш због мене, одлучила је, да не ће питати: ко сам ја, шта сам, него ће усрећити јединца свога, а када улије у моју патничку душу све врлина, склопиће наше руке и подариће нам њен неискупими благослов.

Године су протекле од оног времена

Твоја, мила мајка научила ме је свачему, што имадох од кога научити. О гле, за то време, каква је крила добила „мала гурава“!

„Мала гурава“ је невеста. Ох, осећаш ли и ти, колико милине, колико радости се прикрива у тој речи? Сутра нам је венчање. Неби могла са мирном савешћу стати пред олтар. да нисам у овом свечаном тренутку призвала прошлост, да се нисам опоменула твоих племенитих добротинастава.

Невеста сам! Мислим, да је срећа онда се отпочела, када ми на прет мету први пут бурму. — Сутра нам је венчање. Мало час су донели венац у моју собу. Две сузе радости су га оросиле. Из срца су ми поте-

кле а на њега су пале. У зору моје среће две су росне капи пале! Загрли ме... тако! Пољуби ме и реци још једном, да ће твоја бити „мала гурава“.

О цвету младости, који си обучен пролетњим зеленилом. Ти си крунисана бисером јутарње зоре. Та цео твој живот беше ладан као лед, али од сада ће те загревати топли зраци моје љубави. Твој је дух вечито потресан био. Твоје је ухо вечито опаке речи слушало... ти си ипак јутро мога живота Сутра нам се започиње рајско уживање.

Параге, 18. Фебруара 1892.

Белешке.

Тимарење ждребади у пролеће. С пролећа дајимо ждребади мркве, репице и мало кромпира, а кад почне трава ницати и зелене се ливаде и пашњаци, не треба им устећи ни зелене лиће. Пре пуштања на пашу хранећи их мало час реченом храном треба их обдан више пути пуштати на слободу, да се истрче и ноге протегне. На четир седмице пре него што ћемо их на пашу изгонити ускратимо им оброк зобни, који им обично дајемо и дајимо им сламе и зелене пиће заједно, да им се желудац прилагоди на сваривање већег оброка. Кобиле дојилице прве седмице највише један час пуштајмо на пашу, друге већ 2—3 часа, јер ће иначе јако надоћи млеко, а то је штетно по здравље њихово.

„М. Н.“

М. Г.

Лек против мишева. Из искустава, до којих је г. Лефлер при изучавању бацила од тифуса код мишева дошао, наиме, да међу домаћим и пољским мишевима усљед ових бацила врло лако епидемије наступају, које мишове јако тамане а по друге домаће животиње да су сасвим без опасне, закључио је, да ће могуће бити одгајивањем овог бацила снажно средство против опустошавања од мишева добити. Наскоро се даде прилика г. Лефлеру да опроба свој теоретски закључак практичним испитивањем. Месеца марта о. г.

путем новина дознало се, да су равницу у Тесалији пољски мишеви поплавили тако, да је цела жетва у опасности била. Грчка влада наименује нарочиту комисију за одклоњење ове несреће, која је, где је могуће било воду наводила и тиме местимице пољске мишове таманила; овде, онде показиваше и употреба еумпороугљика добра успеха; али ово средство истроши се на брзо а набавка новог материјала у потребној количини беше врло тешка. У овој нужди обрати се грчка влада пошто је дознала за оглас г. Лефлера на истога, са молбом да у Тесалији опроба своје средство. Априла одиштује г. Лефлер са својим асистентом и многим културама од бацила у Грчку. Одгајио је велике количине бацила, натопа комадиће хлеба у течност за одгајивање и да их по ходницима (рупама) пољских мишева изметнути. Успех беше врло повољан. Већ после неколико дана, са ових страна долазаше вести, да је по рупама побачаног хлеба нестало; девет дана после првог овога покушаја приметиле на местима, где су прво хлеб остављали да опусташавање хране престаје и то већ од 2—3 дана, исто тако немогаше се нове мишје руне приметити, напротив овде онде изван руне мртвих или полумртвих мишева, који сви на себи промене мишјег тифуса показиваше. Г. Лефлер могађаше дакле тиме из Тесалије отићи да је његов предлог практичну пробу добро издржао које му је доцније, у Мају председник комисије из Ларисе брзојавно и писмено у пуној мери потврдио.

x—y.